

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er décembre 2005

PROJET DE LOI
portant des dispositions diverses

AMENDEMENTS

déposé en commission des Affaires sociales

N° 2 DE MME **VAN GOOL ET CONSORTS**

Art. 129bis (nouveau)

Dans le titre XIV «Affaires sociales», chapitre 2 «Volontaires», insérer un article 129bis, rédigé comme suit:

«Art. 129bis. — A l'article 5 de la loi du 3 juillet 2005 relative aux droits des volontaires sont apportées les modifications suivantes:

A) l'alinéa 1er est remplacé par l'alinéa suivant:

«Chaque organisation est civilement responsable des dommages causés par le volontaire à l'organisation et à des tiers dans l'exercice d'activités volontaires, sauf en cas de dol, de faute grave ou de faute légère présentant dans le chef du volontaire un caractère habituel plutôt qu'accidentel.»;

B) les alinéas 2 et 3 sont abrogés.».

Documents précédents :

Doc 51 **2098/ (2005/2006)** :

001 : Projet de loi portant des dispositions diverses.
002 à 007 : Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 december 2005

WETSONTWERP
houdende diverse bepalingen

AMENDEMENTEN

ingediend in de commissie voor de Sociale Zaken

Nr. 2 VAN MEVROUW **VAN GOOL c.s.**

Art. 129bis (nieuw)

In titel XIV «Sociale Zaken», hoofdstuk 2 «Vrijwilligers», een artikel 129bis invoegen, luidend als volgt:

«Art. 129bis. — In artikel 5 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) het eerste lid wordt vervangen als volgt:

«Elke organisatie is burgerlijk aansprakelijk voor de schade die de vrijwilliger aan de organisatie en aan derden berokkent bij het verrichten van vrijwilligerswerk, behalve in geval van bedrog, zware fout of eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte fout van de vrijwilliger.»;

B) het tweede en het derde lid worden opgeheven.».

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2098/ (2005/2006)** :

001 : Wetsontwerp houdende diverse bepalingen.
002 tot 007 : Amendementen.

N° 3 DE MME VAN GOOL ET CONSORTS

Art. 129ter (nouveau)

Dans le Titre XIV «Affaires sociales» Chapitre 2 «Volontaires» insérer un article 129ter, rédigé comme suit:

«Art. 129ter.— A l'article 6 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

A) le § 1er est remplacé par la disposition suivante:

«§ 1er. L'organisation contracte une assurance afin de couvrir les risques liés au volontariat. Cette assurance couvre au minimum la responsabilité civile de l'organisation, à l'exclusion de la responsabilité contractuelle.»

B) dans le § 2, 2°, les mots « 1° et 2°, » sont supprimés.

JUSTIFICATION

Le chapitre de la loi relative au volontariat qui traite de la responsabilité du volontaire et de l'organisation (chapitre IV) comporte des dispositions superflues (1). Le chapitre relatif à l'assurance volontariat (chapitre V), en outre, manque de cohérence et n'est pas suffisamment en adéquation avec la réglementation en matière de responsabilité (2).

1. L'alinéa 1er de l'article 5 de la loi pose le principe selon lequel l'organisation est civilement responsable des dommages causés par le volontaire à des tiers dans l'exercice d'activités volontaires. Le renvoi au principe énoncé à l'article 1384 du Code civil («*de la même manière que les commettants sont tenus des dommages causés par leurs préposés*») est superflu. Il suffit de poser le principe de responsabilité. L'article 1384 du Code civil est, en tout état de cause, d'application.

Les alinéas 2 et 3 de l'article 5 reformulent en fait, mais en l'inversant, le principe énoncé à l'alinéa 1er: le volontaire n'est responsable de dommages qu'en cas de dol, de faute grave ou de faute légère répétée. En outre, au contraire de l'alinéa 1er, l'alinéa 2 établit une distinction entre les tiers et l'organisation proprement dite, ce qui prête à confusion.

Nous proposons d'inscrire une seule disposition en matière de responsabilité par analogie avec l'article 18 de la loi relative aux contrats de travail (article 2 de la proposition de loi):

Nr. 3 VAN MEVROUW VAN GOOL c.s.

Art. 129ter (nieuw)

In titel XIV «Sociale Zaken», hoofdstuk 2 «Vrijwilligers», een artikel 129ter invoegen, luidend als volgt:

«Art. 129ter.— In artikel 6 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) § 1 wordt vervangen als volgt:

«§ 1. De organisatie sluit een verzekeringscontract tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk. Dat contract dekt ten minste de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie, met uitzondering van de contractuele aansprakelijkheid.»

B) in punt 2° van § 2 vervallen de woorden « 1°, 2° ».

VERANTWOORDING

Het hoofdstuk van de wet op het vrijwilligerswerk dat handelt over de aansprakelijkheid van de vrijwilliger en de organisatie (hoofdstuk IV) bevat overbodige bepalingen (1). Het hoofdstuk over de verzekering voor vrijwilligerswerk (hoofdstuk V) is bovendien niet geheel consequent en onvoldoende afgestemd op de aansprakelijkheidsregeling (2).

1. Het eerste lid van artikel 5 van de wet vestigt het principe dat de organisatie burgerlijk aansprakelijk is voor de schade die de vrijwilliger tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk berokkent aan derden. De toevoeging van de verwijzing naar het principe van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek («*op de wijze waarop aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door hun aangestelden*») is overbodig. Het aansprakelijkheidsprincipe vestigen volstaat. Artikel 1384 B.W. is sowieso van toepassing.

Het tweede en het derde lid van artikel 5 herformuleren in feite het principe van het eerste lid, maar dan omgekeerd: de vrijwilliger is enkel aansprakelijk voor schade in geval van bedrog, zware fout of vaak voorkomende lichte fout. Bovendien maakt het tweede lid in tegenstelling tot het eerste een onderscheid tussen derden en de organisatie zelf. Dat is verwarrend.

De indienster stelt voor één aansprakelijkheidsbepaling in te schrijven naar analogie van artikel 18 van de Arbeidsovereenkomstenwet (artikel 2 van het wetsvoorstel):

«Chaque organisation est civilement responsable des dommages causés par le volontaire à l'organisation et à des tiers dans l'exercice d'activités volontaires, sauf en cas de dol, de faute grave ou de faute légère présentant un caractère plutôt habituel qu'accidentel dans le chef du volontaire.»

Cette disposition stipule clairement que le volontaire n'est pas responsable des dommages qu'il cause à l'organisation et à des tiers durant l'exercice de ses activités volontaires, sauf en cas de dol, de faute grave ou de faute légère répétée. La charge de la preuve de l'exception incombe à l'organisation. Seuls l'organisation et le volontaire lui-même ne sont pas considérés comme des tiers.

Nous renvoyons à l'article 6, § 2, 1°, de la loi pour ce qui concerne les dommages corporels que s'occasionne le volontaire durant l'exercice de ses activités volontaires.

2. L'actuel article 6, § 1er, 2°, de la loi contient plusieurs incohérences. Selon cette disposition, l'assurance volontariat doit couvrir la responsabilité civile des volontaires des volontaires pour les dommages qu'ont subis l'organisation, le bénéficiaire, d'autres volontaires ou des tiers pendant l'exercice du volontariat ou au cours des déplacements effectués dans le cadre de celui-ci.

La notion de bénéficiaire prête à confusion. Si l'on vise le bénéficiaire de l'assurance, le bénéficiaire est alors l'organisation. S'il s'agit du bénéficiaire de l'activité volontaire, il y a redondance. Tant le bénéficiaire de l'activité volontaire que les autres volontaires sont en effet des tiers.

Par ailleurs, l'organisation est en principe civilement responsable du dommage causé par le volontaire à l'organisation ou à des tiers dans l'exercice de son volontariat. On ne voit pas, dès lors, ce que l'assurance devrait couvrir au delà de cette responsabilité, qui est déjà reprise au 1° du même paragraphe à titre de risque minimum à couvrir. On peut difficilement imaginer que l'organisation se fasse assurer contre le dol, la faute grave ou la faute légère répétée du volontaire, étant donné qu'elle n'est pas responsable dans ces cas.

Le dommage causé par le volontaire à des tiers au cours des déplacements effectués dans le cadre du volontariat relève déjà, lui aussi, du champ d'application de l'article 5 et de l'article 6, § 1er, 1°. En effet, ces déplacements sont censés faire partie intégrante de l'exercice du volontariat.

Les auteurs proposent de réunir les dispositions relatives à la couverture minimale de l'assurance volontariat dans une disposition unique qui renvoie clairement à la réglementation relative à la responsabilité civile, telle que contenue à l'article 5, alinéa 1er, proposé (article 3 de la proposition de loi):

«Elke organisatie is burgerlijk aansprakelijk voor de schade die de vrijwilliger aan de organisatie en aan derden berokkent bij het verrichten van vrijwilligerswerk, behalve in geval van bedrog, zware fout of eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte fout van de vrijwilliger.»

Deze bepaling stelt duidelijk dat de vrijwilliger niet aansprakelijk is voor de schade die hij tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk aan de organisatie en aan derden berokkent, behalve in geval van bedrog, zware fout en vaak voorkomende lichte fout. De bewijslast van de uitzondering ligt bij de organisatie. Enkel de organisatie en de vrijwilliger zelf worden niet als *derden* beschouwd.

Voor de lichamelijke schade die de vrijwilliger tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk *zichzelf* berokkent, verwijst de indienster naar artikel 6, § 2, 1° van de wet.

2. De eerste paragraaf van het huidige artikel 6 van de wet bevat in punt 2° enkele inconsequenties. De vrijwilligersverzekering moet volgens die bepaling de burgerlijke aansprakelijkheid dekken van de vrijwilligers voor schade toegebracht tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op weg van en naar de activiteiten aan de organisatie, de begunstigde, aan andere vrijwilligers of aan derden.

De notie *begunstigde* is misleidend. Als de begunstigde van de verzekering wordt bedoeld, dan is de organisatie de begunstigde. Ook als het gaat om de begunstigde van het vrijwilligerswerk, staat er twee keer hetzelfde. Zowel de begunstigde van het vrijwilligerswerk als andere vrijwilligers zijn immers *derden*.

Bovendien is de organisatie in principe burgerlijk aansprakelijk voor de schade die de vrijwilliger tijdens het vrijwilligerswerk berokkent aan de organisatie of aan derden, zodat het onduidelijk is wat de verzekering méér moet dekken dan die aansprakelijkheid, die immers al in punt 1° van dezelfde paragraaf als minimaal te dekken risico wordt opgelegd. Het kan niet de bedoeling zijn dat de organisatie zich verzekert voor het bedrog, de zware fout of de vaak voorkomende lichte fout van de vrijwilliger, vermits ze in die gevallen niet aansprakelijk is.

Ook de schade die de vrijwilliger op weg van en naar de activiteiten berokkent aan derden, valt reeds onder het toepassingsgebied van artikel 5 en artikel 6, § 1, 1°. Het afleggen van de weg van en naar de activiteiten wordt immers verondersteld deel uit te maken van het *verrichten van vrijwilligerswerk*.

De indieners stellen voor de minimale dekking van de vrijwilligersverzekering te vatten in één bepaling die duidelijk verwijst naar de burgerlijke aansprakelijkheidsregeling van het voorgestelde artikel 5, eerste lid (artikel 3 van het wetsvoorstel):

«L'organisation contracte une assurance afin de couvrir les risques liés au volontariat. Cette assurance couvre au minimum la responsabilité civile de l'organisation, à l'exclusion de la responsabilité contractuelle».

En ce qui concerne la responsabilité du volontaire (dol, faute grave ou faute légère répétée), les auteurs renvoient aux articles 7 et 8 de la loi. Pour ce qui est des dommages corporels subis par le volontaire pendant l'exercice du volontariat, les auteurs renvoient à l'article 6, § 2, 1°, de la loi.

«De organisatie sluit een verzekeringscontract tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk. Dat contract dekt ten minste de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie, met uitzondering van de contractuele aansprakelijkheid.».

Wat de aansprakelijkheid van de vrijwilliger betreft (bedrog, zware fout of vaak voorkomende lichte fout) verwijzen de indieners naar de artikelen 7 en 8 van de wet. Voor de lichamelijke schade die de vrijwilliger tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk *zichzelf* berokkent, verwijzen de indieners naar artikel 6, § 2, 1° van de wet.

Greet VAN GOOL (sp.a-spirit)
Charles MICHEL (MR)
Benoît DRÈZE (cdH)
Annelies STORMS (sp.a-spirit)
Magda DE MEYER (sp.a-spirit)
Maggie DE BLOCK (VLD)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Greta D'HONDT (CD&V)